

Essee tekstilajina

Tiina Airaksinen

ESSEE - ajatus omilla poluillaan

- ▶ Pohtiva, perusteleva ote
- ▶ Rajattu aihe, valittu näkökulma
- ▶ Lähdetiedon suhteuttamista omaan tulkintaan, pohdintaan ja päättelyyn
- ▶ Sävy ja tyyli aiheen, tavoitteen ja kirjoittajan mukaan
- ▶ Kaunokirjalliset ja tutkielmaesseeet

ESSEE

- ▶ Osuva otsikko, joka nappaa mukaansa
- ▶ Aloitus ja lopetus
- ▶ Rakenne: johdanto > käsittely > lopetus
- ▶ Käsittely: ”helminauha”
- ▶ Tyyli: huoliteltu kieli, täsmällinen ilmaisu, havainnollisuus

ESSEISTISYYS

- ▶ Pohdiskelu, epäily, kyseenalaistus
- ▶ Perustelevuus
- ▶ Moniäänisyys

Aristoteles:

- ▶ Osoita, että olet asiastasi perillä niin hyvin kuin mahdollista.
- ▶ Pysy totuudessa, ole luotettava.
- ▶ Osoita, että aikeesi ovat rehelliset ja että olet ottanut huomioon lukijasi kiinnostuksen kohteet ja tarpeet ainakin yhtä hyvin kuin omasi.

LOGOS, ETHOS, PATHOS

ESSEEN ALALAJEJA

- ▶ Henkilökohtainen essee
 - ▶ Kantavana voimana omat kokemukset ja elämä
 - ▶ Ne suhteutetaan laajempaan kontekstiin ja niille etsitään laajempaa merkitystä
 - ▶ Voidaan hyödyntää esim. tarinallisuutta

ESSEEN ALALAJEJA

- ▶ Uskomusta ilmaiseva essee
 - ▶ Kirjoittaja esittää oman näkökulmansa tai uskomuksensa asiasta ja yrittää vakuuttaa lukijansa siitä
 - ▶ Pätevät perustelut ovat tarpeen

ESSEEN ALALAJEJA

- ▶ Puolesta tai vastaan argumentoiva essee
 - ▶ Kirjoittaja perehtyy muiden kirjoittajien näkemyksiin ja tarkastelee heidän argumentointiaan
 - ▶ Olennaista on perustella omat näkemykset
 - ▶ Tarkoitus ei ole kirjoittaa referaattia

ESSEEN ALALAJEJA

- ▶ Kantaaottava essee
 - ▶ Kirjoittaja esittää väitteen jostakin asiasta ja perustelee sen loogisen argumentoinnin ja huolellisen lähteisiin perehtymisen avulla
 - ▶ Myös vastakkainen kanta perusteluineen pitää esitellä
 - ▶ Lähteet viitteineen sekä lähdeluettelo ovat välttämättömiä

MILLÄ PERUSTEELLA TEKSTI ON ESSEE?

- ▶ Ote on kontrastoiva, vertaileva, kysyvä, kyseenalaistava, provosoiva...
- ▶ Retorisia tehokeinoja
 - ▶ Vastakohtaistaminen
 - ▶ Kielikuvat ja vertaukset ja esimerkit
 - ▶ Analogiat
 - ▶ Kysymykset
 - ▶ Julistukset
 - ▶ Toisto
 - ▶ Sanavalinnat
 - ▶ Personointi

TUTKIELMAESSEE

- ▶ Käsitteiden määrittely
- ▶ Lähdetietojen tulkinta ja niiden perusteella päättely
- ▶ Lähdetietojen vertailu ja oman äänen etsintä > asioiden puntarointi ja tulkinta, niiden sijoittaminen vaikutusyhteyksiinsä
- ▶ Lähdeviitteet ja -luettelo

TUTKIELMAESSEE

- ▶ **Aloitus:** Kerro esseen aihe ja kysymyksenasettelu, taustoita lyhyesti. Esitä valitsemasi näkökulma ja rajaukset.
- ▶ **Käsittely:** Hyödynnä lähteitä. Määrittele, tulkitse ja kehittele käsitteitä. Pyri dialogiin lähteissä esitettyjen kantojen kanssa (oma pohdinta). Havainnollista. Merkitse viitteet.
- ▶ **Lopetus:** Esitä johtopäätöksesi. Pohdi, kokoa ja kiteytä.

Tutkielmaesseen kirjoittajan avuksi

- ▶ Juhani E. Lehdon laatimat ohjeet (Helsingin yliopisto):

<https://www.avoin.helsinki.fi/oppimateriaalit/tieteellisen-kirjoittamisen-ohjeet-APA.htm>